

בְּיָדוֹ, לֹא הָיָה לוֹ שְׂכָר וְעִנְשׁ וְהָיָה
כְּבַהֲמָה, וְעַם כָּל זֶה הִרְאָה לוֹ
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל מָה שְׂאָרַע
לוֹ, אִם הָיָה מִטָּה כְּלָפֵי חֶסֶד,
שֶׁהוּא כְּלָפֵי זְכוּת, אוֹ אִם הָיָה
מִטָּה בְּהַ כְּלָפֵי חוּבָה, שְׂאֵם
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה בְּמִיתָתוֹ,
לֹא הָיָה מִרְאָה לוֹ שְׁנֵי הַדְרָכִים
שְׁלוֹ, שֶׁהֵם מוֹת וַחַיִּים בִּיד לְשׁוֹן.
וְהִרְאָה לוֹ שְׁלֹא הָיָה מְעַרְב טוֹב
בְּרַע, שֶׁהַפְרִידִם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים
בֵּין הָאֱוִיר וּבֵין הַחֹשֶׁף, וְסוּד הַדְּבָר
- וְהַבְדִּילָה הַפְרָכָת לְכֶם, וְכַף
עֲשֵׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגוּף
הָאָדָם שְׂרַעְפָּת, שֶׁהַפְרִיד בֵּין
הַדְרָגוֹת שֶׁל הָעֵץ הַטוֹב וּבֵין
הַדְרָגוֹת שֶׁל הָעֵץ הָרַע, וְצוּה אוֹתוֹ
שְׁלֹא לַעֲרַב טוֹב עִם רַע, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וּמַעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא
תֹאכַל מִמֶּנּוּ. הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
צוּה אוֹתוֹ לְהִשְׁמַר מִמֶּנּוּ, וְאַחַר
כֵּן אָמַר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַת עִמָּדִי
וּגּוֹמַר.

בִּינְתִים הִנֵּה זָקֵן אָחִד הַיּוֹדֵמֵן לוֹ,
וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, הֲרִי רְאִיתִי פְסוּק
שְׂאוּמַר בַּתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת
בְּאֵהֶל, וְהֲרִי הַתּוֹרָה הֵיטָה קָדָם
שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְרְאִיתִי שֶׁהָעוֹלָם
קָדָם לְאָדָם, שֶׁכָּל הָעוֹלָם וְצִרְכּוֹ
נִבְרָאוּ קָדָם שֶׁנִּבְרָא אָדָם, אִם כֵּן,
מָה הַתְקַנָּה שֶׁיֵּשׁ כָּאֵן? אָמַר לוֹ:
זָקֵן, וְהֲרִי כְּתוּב שֶׁנִּשְׁמוֹת
הַצְדִּיקִים נִקְרָאוּ קָדָם שֶׁנִּבְרָא
הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּרֵאשִׁית
בְּרָא אֱלֹהִים, וְאֵין רֵאשִׁית אֶלֶּא
נִשְׁמָה, שֶׁנֶּאֱמַר בְּהַ נְרִ יְהוּ"ה
נִשְׁמַת אָדָם, הִיא הַנִּשְׁמָה שֶׁל
הָאָדָם שֶׁלְמַעְלָה. אֶלֶּא יֵשׁ אָדָם
וְיֵשׁ אָדָם, יֵשׁ אָדָם שֶׁהוּא אָדָם
שֶׁל הַנִּשְׁמָה, וְיֵשׁ אָדָם שֶׁל הַגּוּף,
שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָדָם לְהַבֵּל דְמָה,

הַטוֹב אֶת הַמּוֹת וְאֶת הָרַע, וְאָמַר לִיהַ וּבַחֲרַתְּ
בַחַיִּים, דָּאֵם לֹא יִהְיֶה בְיָדֶיהַ, לֹא הָיָה לִיהַ
אֲגָרָא וְעוֹנֶשָׁא, וְהָיָה כְּבַעֲרָא, וְעַם כָּל דָּא
אֲחִזִּי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לִיהַ, כָּל מָה דְאִירַע
לִיהַ, אִם הָיָה מִטָּה כְּלָפֵי חֶסֶד דִּהוּא כְּלָפֵי
זְכוּ, אוֹ אִם הָיָה מִטָּה בְּהַ כְּלָפֵי חוּבָא, דְאִי
קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּעָא בְּמִיתָתֶיהַ לֹא הָיָה
אֲחִזִּי לִיהַ תְּרִין אוֹרְחִין דִּילֵיהַ, דְאִינוּן מוֹת
וַחַיִּים בִּיד לְשׁוֹן.

וְאַחֲזִי לִיהַ דְלֹא הָיָה מְעַרְב טוֹב בְּרַע,
דְּאִפְרִישׁ לוֹן קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, כְּמָה
דְּאֵת אָמַר (בְּרֵאשִׁית א ד) וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֱוִיר
וּבֵין הַחֹשֶׁף, וְרָזָא דְמַלְאָה וְהַבְדִּילָה הַפְרָכָת
לְכֶם (שְׁמוֹת כו לג), וְהָכִי עֵבֵד קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
בְּגוּפָא דְבַר נֵשׁ טְרַפְשָׁא, דְאִפְרִישׁ בֵּין דְרַגְיִן
דְאִילָנָא דְטוֹב, וּבֵין דְרַגְיִן דְאִילָנָא דְרַע, וּמִנֵּי
לוֹן דְלֹא לַעֲרַבָא טוֹב עִם רַע, כְּמָה דְאֵת
אָמַר (בְּרֵאשִׁית ב יז) וּמַעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא
תֹאכַל מִמֶּנּוּ, קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מִנֵּי לִיהַ
לְאִסְתְּמָרָא מִנֵּיהַ, וּלְבַתֵּר אָמַר אִיהוּ (שֵׁם ג
יב) הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַת עִמָּדִי וּגּוֹמַר.

אֲדַהְכִי הָא סְבָא חַד אַזְדַּמֵּן לִיהַ, וְאָמַר רַבִּי
רַבִּי, הָא חֲזִינָא קָרָא דְאָמַר
בְּאוּרִייתָא (בְּמִדְבַר יט ד) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהֶל, וְהָא
אוּרִייתָא קָדָם דְאֵתְבְרִי עֲלֵמָא הוֹת, וְחֲזִינָא
דְעֲלֵמָא אֲקָדִים לְאָדָם, דְכָל עֲלֵמָא וְצִרְכּוֹ
אֵתְבְרִיאוּ קָדָם דְאֵתְבְרִי אָדָם, אִי הָכִי מֵאִי
תְקַנְתָּא אֵית הַכָּא, אָמַר לִיהַ סְבָא וְהָא כְּתִיב
דְנִשְׁמַתִּין דְצְדִיקִיָא אֵתְבְרִיאוּ קָדָם דְאֵתְבְרִי
עֲלֵמָא, כְּמָה דְאֵת אָמַר (בְּרֵאשִׁית א א) בְּרֵאשִׁית
בְּרָא אֱלֹהִים וְלִית רֵאשִׁית אֶלֶּא נִשְׁמָה,
דְאֵתְמַר בֵּיהַ (מְשֵׁלִי כ כז) נְרִ יְהוּ"ה נִשְׁמַת אָדָם,

אִיהִי נִשְׁמַתָּא דְאָדָם דְלַעֲלִילָא, אֶלֶּא אֵית אָדָם וְאֵית אָדָם, אֵית אָדָם דְאִיהוּ